

תוכן עניינים

3.....	מבוא	1.
3.....	מהות האמנה	2.
4.....	התחייבויותיה של ישראל לאמנה	א.
	פירוט האמנה וכיצד מדינת ישראל קידמה את המדיניות הטמונה באמנה בחקיקה	ב.
5.....	ובדרכים אחרות	5.
9.....	ביטחון סוציאלי מהו	ג.
9.....	מנגנון האמנה ואיך היא בוחנת מהו בטחון סוציאלי לפי תנאיה	ד.
10.....	בחינה מהותית של פרקי האמנה להם מדינת ישראל התחייבה	ה.
11.....	האפשרות לקבלת גמלאות בפועל בהתאם להתחייבויות ישראל באמנה	3.
	ניתוח תוצאתי של פסיקה הקשורה בהתחייבויותיה ומדינותה של מדינת ישראל לפי	א.
	האמנה	12
13.....	פיצוי שארים	ב.
15.....	פיצוי בגין תאונות הקשורות לעבודה	ג.
18.....	פיצוי בגין זקנה	ד.
19.....	שימוש אפשרי בהתחייבות מדינת ישראל לפי האמנה לשיפור צדק חלוקתי	4.
21.....	הצגת גישת השוואת הזכויות כעדיפה על פני ביטוח סוציאלי	א.
22.....	מסקנות	5.
24.....	בבליוגרפיה	

1. מבוא

עבודה זו תעסוק באמנה מספר 102 של ארגון העבודה הבין-לאומי הקובעת תנאי בסיס לבטחון סוציאלי (להלן: **האמנה**) כפי שנחזו להיות כאלה בעת חתימתה, בשנת 1952. העבודה תבחן כיצד השפיעה האמנה על מדיניות מדינת ישראל בהתאם להתחייבויותיה באמנה; האם שינתה דבר בנוגע למדיניותה בכלל; מה היו מטרות האמנה ככלל ומה היו מטרותיה ביחס למדינת ישראל; כיצד יכולה הייתה האמנה להשפיע על מדיניות מדינת ישראל בתחומים השונים; ופרק מסקנות.

יצוין בהערה כללית כי האמנה היא יחסית (כלומר כוללת מרכיבי בחירה למדינות החברות ובתוכם מנגנוני בחירה) ומכאן שלא ניתן למדוד את התקדמות מדינת ישראל לפיה בצורה מוחלטת. עוד דבר הוא שהפרה לכאורה של האמנה על ידי מדינת ישראל מעולם לא נידונה בגוף המשפטי הבין-לאומי הרלוונטי (ועדה של ארגון העבודה הבין-לאומי). מעבר לכך, יצוין כי לא ניתן היה למצוא את החוק הקולט או את דיוני הכנסת לגביו באתר הכנסת, ומכאן שהידע לגבי התחייבויות ישראל ומטרותיה נובע מהאמנה עצמה ומהאתר האינטרנט של ארגון העבודה הבין-לאומי.

בעבודה ניסיתי לבחון מספר נושאים: מהי האמנה; מהן מנגונייה ודרכי הפעילות המוצעות לפיה; למה מדינת ישראל התחייבה באמנה; איך מדינת ישראל ביצעה את האמנה; סקירת פסיקה קצרה בהתאם להתחייבויותיה של ישראל באמנה; מהו בטחון או ביטוח סוציאלי באופן כללי; וכיצד יכולה מדינת ישראל לשפר באמצעות התחייבויותיה והרציונלים באמנים צדק חלוקתי. ניתן להצביע עוד מראשית העבודה על ארכאיות האמנה ואי-יכולתה לספק את מטרותיה, אם היו מטרותיה מותאמות לעידננו.

2. מהות האמנה

האמנה באה לקבוע תנאי יסוד לביטחון חברתי, אשר כל מדינה החתומה עליה אמורה לעמוד בהם. האמנה מתחילה בהצהרה דקלרטיבית על מטרותיה, קרי שמירת תנאי הבסיס של עובדים במדינות החברות. בהמשך מפורטים אי-אילו מטרות אליהן המדינה החברה מתחייבת. יש לציין כי האמנה מחייבת את המדינה החברה להתחייב לפעול רק לגבי פרקים מסוימים, כשיש מספר פרקים שהיא נדרשת לבחור מבינם למשל מטרה אחת או שלוש, קרי שההתחייבות לאמנה היא יחסית: מדינה יכולה להיות חברה באמנה ולא למלא אחר חלק מהתנאים תוך שהיא ממלאת אחר תנאים אחרים; יש באמנה רציונלים לחיוב המדינה במשתנה כזה או אחר המופיע בה, אך בפועל יש התחייבות מעורפלת להעלאת תנאי חייהם החומריים של אזרחי המדינות החברות, באחוזים משתנים (לא של כל התושבים באופן גורף), וללא "כפייה" במובנה הליברלי – כך למשל מצוין שניתן לבחון את העמידה בתנאי האמנה במקרה של ביטוח המכסה חלק מסוים כל עוד הוא אינו מדיני, אף שנתון בפיקוח מדיני (חוק בריאות ממלכתי, לא עומד בתנאי האמנה לבחינת טיפול רפואי).¹

¹ C102 - Social Security (Minimum Standards) Convention, 1952 (No. 102), אתר ארגון העבודה הבין-לאומי, אושררה בישראל ביום 16.12.1995, פרקים 1-2. ניתן לקרוא בקישור הבא: http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_INSTRUMENT_ID:312247
(להלן: C102)